

N:o 44.

Ank. till Riksd. Kansli den 23 Mars 1868, kl. 2 e. m.

Memorial, med svar å återremisser samt förslag till sammanjemkning eller voterings-propositioner, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut uti åtskilliga frågor, rörande anslagen under Riks-statens särskilda Hufvudtitlar.

(U. Afd:ne.)

Sedan Stats-Utskottet erhållit del af Kamrarnes beslut, i anledning af Utskottets Utlåtanden N:is 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 och 33, angående regleringen af utgifterna under Riks-statens Hufvudtitlar, får Utskottet här afgifva svar å erhållna återremisser samt framställa de förslag till sammanjemkning af skiljaktiga beslut eller propositioner för votering, hvartill berörda beslut funnits föranleda; börande Utskottet härvid tillkännagifva, att i afseende å de af Kamrarne med olika beslut afgjorda frågor, vid hvilka Utskottet icke meddelat yttrande om beslutens sammanjemkning, sådan sammanjemkning funnits icke vara möjlig.

Andra Hufvudtiteln.

(Utlåtande N:o 26.)

1:o. Efter omförmålan af en inom Andra Kammaren af Herr *Peter Petersson* väckt motion, att Riksdagen måtte för sin del besluta Krigshofrättens indragning samt i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, att alla de mål, som till-

Bih. till Riksd. Prot. 1868. 4 Saml. 1 Afd. 26 Häft.

förene tillhört denna domstol, måtte öfverflyttas till den Hofrätt, inom hvars domvärjo målet lydde, hade Utskottet i *3:dje punkten* hemställt, att berörda motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda. Denna punkt är af Första Kammaren bifallen, men af Andra Kammaren till Utskottet återförvisad.

De talare, som inom Andra Kammaren påyrkat återremiss, synas dermed hafva afsett, att Utskottet skulle komma i tillfälle närmare utreda, huruvida icke skäl kunde förefinnas för aflåtande till Kongl. Maj:t af en underdånig framställning i det syfte, motionären angifvit, och dessa talare hafva dervid hufvudsakligen utgått från den åsigt, att i samma mån landets försvar på ett mera folkligt sätt anordnas, militärlagstiftningen äfven borde blifva mera medborgerlig, samt att en domstol, som ställer en klass af medborgare utom det öfriga samhället, icke kunde i princip godkännas. I afseende härå meddelade under diskussionen Hans Excellens Herr Justitie-statsministern, att vid utarbetandet af förslaget till ny krigslag man utgått från den grundsatsen, att krigslagstiftningen borde genomträngas af samma humanitet, som gör sig gällande i den allmänna strafflagen, äfvensom att såväl de, som valt krigareyrket för lifstiden, som ännu mera de, hvilka blott för någon tid egna sig deråt, icke ställas såsom en särskild kast, hvars alla förhållanden bedömas efter en särskild undantagslag. Man hade derföre ur lagförslaget borttagit de till en del alltför stränga straff, som finnas i Krigsartiklarne, och sökt att utbyta dem mot andra mera förenliga med tidens anda, så att till exempel dödsstraffet bibehållits endast såsom ett alternativt straff, likasom i allmänna strafflagen. Enligt gällande Krigsartiklar vore Krigsdomstol behörig att upptaga alla brott och förseelser, begångna af krigsman i tjenst eller under tjenstgöring, således äfven sådana, som begås mot allmän lag af trupp, som ligger i garnison, äfvensom sådana mål, deruti enskilde personer äro angifna för delaktighet med krigsman i begångna brott. — Enligt nya lagförslaget deremot skulle Krigsdomstols behörighet inskränkas till endast de fel, som begås i tjensten eller äro af beskaffenhet att endast efter militära förhållanden kunna bedömas. Vidare vore i förslaget från Krigsdomstols kompetens borttagna sådana brott mot allmän lag, som begås af krigsman mot enskilda, såvida ej brottet innefattade tjenstefel, likasom i allmänhet ingen utom krigsstaten skulle af Krigsdomstol dömas för delaktighet med krigsman eller i rekonventionsväg o. s. v. Äfvenledes erinrade Herr Justitie-statsministern, att krigsmannen väl egentligen skulle sägas ställd utom det öfriga samhället derigenom att han blefve dömd efter en särskild lag och att det dervid syntes mindre väsendtligt, om det vore en särskild eller allmän domstol, som tillämpade denna speciallag. Om borttagande af all krigslag vore emellertid icke fråga och, så vidt talaren hade sig bekant, funnes i alla öfriga Europeiska länder dylik lagstiftning.

På sätt Utskottet i sitt förra Utlåtande omförmält, hafva inom Justitie-departementet blifvit utarbetade alternativa förslag till rättegångslag för krigsmagten. N:o 1 af dessa förslag bibehåller Krigshofrätten såsom andre domstol, hvilken

domstol fortfarande skulle i första hand afdöma mål, som röra förbrytelser af officerare m. m. Enligt förslaget N:o 2 skulle en särskild andra instans i krigsrättsmål icke finnas, utan målen från Krigsrätterna fullföljas direkte till Högsta Domstolen. Deremot upptager detta förslag, förutom de i förslaget N:o 1 omförmälda Regements-, Garnisons-, Stations- och Fältkrigsrätter, ett särskildt slag af Krigsdomstolar, nemligen Distrikts-krigsrätter, en för hvarje militärdistrikt, för Stockholms garnison och på Gotland, hvilka domstolar skulle ega att ransaka och afdöma sådana mål, hvori talan fördes mot officer, som till regemente eller korps inom distriktet hörde eller eljest till tjenstgöring inom distriktet vore kommanderad. Vid Distrikts-krigsrätt skulle vederbörande krigsfiskal vara åklagare.

Uti den 13 Juni 1867 afgifvet utlåtande öfver dessa begge lagförslag hafva komiterade, bland annat, anfört, hurusom redan i början af förslagen visade sig en betydlig olikhet dem emellan, bestående deruti att förslaget N:o 1, liksom Krigsartiklarne, antoge Krigsrätt såsom första domstol, samt särskild Krigs-öfverdomstol, vid hvilken sistnämnda Rätt ej allenast från Underrätterna underställda mål och besvär öfver dessa Rätters utslag skulle prövas, utan ock vissa mål, deribland alla åtal mot officerare och deras vederlikar omedelbart upptagas, hvaremot förslaget N:o 2 medgäfvde blott en instans, Krigsrätt, der alla sådana mål, som hörde till Krigsdomstol, skulle upptagas, och öfver hvilken Rätt ej vore annan instans än Högsta Domstolen; och vore denna olikhet af så väsentligen inverkan beskaflenhet, att det förslag, hvars bestämmelser i berörda hänseenden föredrogos framför det andras, måste vara det, åt hvilket företrädet äfven i allmänhet borde gifvas.

Enär, efter allmän lag, öfver vissa brott, som af embets- och tjenstemän begås, likasom för närvarande efter krigslag öfver officerares och deras vederlikars förbrytelser under tjenstens utöfning, dömes endast vid en instans, kunde visserligen, utan hinder af grunderna för nu gällande lagstiftning och under förutsättning att, såsom förslagen bestämde, endast brott emot den för krigsmagten gällande särskilda strafflag, och således egentligen brott i embete eller tjenst af dem, som till krigsmagten höra, komme att vid krigsdomstol åtalas, äfven sådana åtal handläggas vid blott en instans, såsom ock åtskilliga främmande länders lagstiftning bestämde; och det ville synas, som skulle, genom mellaninstansens borttagande, fördelar uppstå, såsom besparing af den aflöning, hvilken för närvarande utginge till Krigshofrättens embets- och tjenstemän, äfvensom målens bringande till snarare slut, än nu vore fallet, hvilket alltid, synnerligast i fråga om mål, som rörde i tjenst varande krigsmän, vore önskligt och behöfligt.

Den afsedda besparingen skulle dock befinnas blifva ganska ringa, om man toge i betraktande icke allenast den ej obetydliga tillökning i kostnaderna för Krigsrätternas sammanträden, som af Krigshofrättens indragning och Distriktskrigsrätters införande blefve en följd, utan ock den omständigheten, att — om, vid Krigshofrättens upphörande, dels ett i thy fall, äfven efter komiterades förmenande erforderligt, nytt General-auditörsembete inrättades, åt hvilket, bland andra göro-

mål (såsom krigsrättsmåls föredragning i Högsta Domstolen, upprättande och granskning af förslag till ändringar i krigslag, granskning af domböcker och fångförteckningar med mera dylikt), äfven uppsigten öfver krigslagskipningen i landet och anställande af åtal för fel dervid anförtroddes, dels särskilda krigsfiskaler inom militärdistriktena anställdes, — aflöning till General-auditören och hans biträde, äfvensom till fem eller sex krigsfiskaler skulle utgå, hvilken aflöning komme att belöpa sig till sammanlagdt temligen betydligt belopp, äfven förutsatt att till krigsfiskalsbefattningarnes bestridande erhöles eljest i tjänst anställda yngre lagfarne män, hvilka, med fästadt afseende å det i allmänhet mindre antal mål, som af hvar och en utaf dem under året komme att handläggas, kunde med ringa arfvoden åtnöjas.

Hvad åter anginge den andra fördelen, som skulle uppkomma af mellaninstansens försvinnande, eller målens bringande till ett hastigare slut, så ehuru den i allmänhet icke kunde bestridas, ansågs dock samma fördel ej kunna uppväga de menliga följder, hvilka borttagandet af nämnda instans, enligt komiterades förmenande, komme att medföra. Äfven om under vanliga förhållanden, det vill säga då trupp ej vore i fält eller fartyg på sjötåg utom riket, på sätt förslagen innehöllo och komiterade jemväl tillstyrkt, Krigsrätt i allmänhet ej komme att upptaga andra mål, än sådana, som rörde öfverträdelser af den för krigsmagten gällande särskilda strafflag, hvarigenom målens antal, jemförelsevis med hvad nu vore fallet, möjligen inskränktes, syntes dock Krigsrätternas sammansättning af ständigt ombytliga och derföre äfven mindre erfarne domare, synnerligast vid en tidpunkt då tillämpningen af en helt och hållet ny krigslag förestode, göra det ganska betänkligt att öfverlemna all domsrätt vid krigsmagten åt dessa domstolar. Skulle ock med något skäl kunna invändas, att sådana mål, som enligt förslaget N:o 2 komme att upptagas vid Regements- och Garnisons-krigsrätter, eller åtal för förbrytelser begångna af underbefäl och manskap, vanligen ej äro särdeles svåra att handlägga och bedöma, syntes dock ej samma invändning kunna göras i afseende på de mål, som för närvarande omedelbart pröfvades af Krigshofrätten, men efter förslaget N:o 2 skulle upptagas af Distrikts-krigsrätter, der, om ock äldre, likväl i allmänhet ej mera erfarne domare, än i de andra Krigsrätterna, skulle hafva säte. Sistnämnda mål voro hufvudsakligast åtal för sådana förbrytelser i tjänsten, hvilka, till följd af deras natur, högst sällan begingos af andra än officerare och deras vederlikar, och hvilka mål oftast rörde ämnen, som vore af ganska ömtålig och invecklad beskaffenhet, såsom exempel hvarpå anförts: missbruk af förmansrätten och den disciplinära straffmyndigheten samt underlydandes klagomål deröfver; underlåten vård om krigsmagtens tillhörigheter samt tillgrepp och förskingring af Kronans medel; fel vid vården af truppen och dess underhåll; manskapets betungande för förmäns enskilda nytta med utgifter eller arbete; osannfärdiga rapporters afgifvande till underlydandes förfång; befälhafvares försök att vid mönstring dölja brister i behörigt antal af manskap eller hästar och i manskapets utrustning; bedrägliga eller eljest olagliga åtgärder för att förmå någon antaga krigstjänst; underlydandes olag-

liga afskedande; befäls tagande utan rättighet dertill, samt slutligen tvister om byte till lands och uppbringningar till sjös, hvilka sistnämnda mål syntes, liksom hittills, lämpligen böra vid Krigsdomstol handläggas. Dessa mål, med flera dylika, vore i allmänhet af den beskaffenhet, att, för deras rätta bedömande, jemte en riktig uppfattning af en sann krigaranda och af militära förhållanden, erfordrades mera vana vid sådana måls handläggning samt större kunskap om hvarjehanda författningar, än man rimligtvis kunde begära af Distrikts-krigsrätterna, hvilkas ledamöter icke, såsom ledamöterna i den fasta domstolen, Krigshofrätten, under längre tid sysselsatt sig med domare-embetets utöfning, utan vanligen sällan kommit i tillfälle att dermed taga befattning; och komme otvifvelaktigt den kontinuitet och den enhet i domsluten uti likartade mål, som nu funnes och alltid måste finnas, då dylika mål blefvo handlagda af en för hela krigsmagten gemensam domstol, der åtalen utfördes af en och samma, med sådana mål hemmastadd åklagare, att helt och hållet försvinna, derest målen skulle vid fem eller sex särskilda domstolar, efter åtal af lika många, hvar för sig mer eller mindre i krigslagfarenhet kunniga åklagare, till pröfning upptagas. De delar af Krigshofrättens samt nuvarande Krigsfiskals-embetets åligganden, som anginge uppsigten öfver krigslagskipningen, skulle visserligen kunna till General-auditören öfverlemnas, men, derigenom att alla besvär öfver Krigsrätternas utslag, hvilka nu ingå till Krigshofrätten, skulle, derest förslaget N:o 2 gillades, gå omedelbart till Högsta Domstolen, ansågs, om ock antagas kunde att antalet af mål, som utaf Högsta Domstolen komme att handläggas, ej blefve till någon betydlig grad ökad, hvilket dock kunde vara tvifvelaktigt, åtminstone så länge Krigsrätternas ledamöter ej ännu hunnit att fullt sätta sig in i den nya krigslagen och göra sig redo för rätta tillämpningen deraf, Högsta Domstolen likväl komma att betungas, måhända ej sällan, med hvarjehanda åtgärders vidtagande för infordrande af upplysningar i förekommande mål samt återförvisningar deraf till Underrätterna, hvilket allt för närvarande, då målen slutligen inkommo till Högsta Domstolen, vore af Krigshofrätten undangjordt och ej lämpligen borde upptaga Högsta Domstolens tid.

Af dessa och i öfrigt anförda skäl samt med aktgifvande å nödvändigheten att vid krigsmagten så ordna krigslagskipningen, att all den trygghet för dess rätta handhafvande, som kunde åstadkommas, blefve beredd, ansågs sig komiterade icke kunna tillstyrka någon förändring i nu gällande krigslags bestämmelser att Under- och Öfverrätter skola vid krigsmagten finnas; och hemställde således komiterade, bland annat, att, på sätt förslaget N:o 1 innehölle, Krigshofrätten, bestående af en ordförande och fyra ledamöter, med nödig betjening, hvars nuvarande antal dock syntes kunna något inskränkas, måtte utgöra dels andra domstol vid krigsmagten och i sådant afseende upptaga mål, som hos underlydande Krigsrätter afgöras och öfverdomstols pröfning underställas, äfvensom besvär öfver nämnda Underrätters utslag och dels första domstol i sådana mål, som i förslaget N:o 1 blifvit lagda under Krigsöfverdomstols omedelbara pröfning.

Högsta Domstolen har sedermera under den 15 November nästlidet år, uti infordradt utlåtande öfver det af komiterade sålunda förordade förslaget, detsamma, med några redaktionsförändringar, enstämmigt godkänt; dock synes Högsta Domstolen dervid ej hafva specielt ingått i pröfning af frågan huruvida icke den särskilda Öfverdomstolen för krigsmagten kunde indragas, rörande hvilken fråga Högsta Domstolen redan den 10 Juni 1858, på sätt Utskottet i sitt förra Utlåtande öförmålt, meddelat yttrande.

Efter anförande af hvad sålunda i ärendet förekommit får Utskottet, då dess förslag, att Herr Peter Peterssons ifrågavarande motion icke måtte till någon åtgärd föranleda, blifvit af Första Kammaren bifallet, nu hemställa, att Andra Kammaren måtte i ämnet fatta beslut.

Tredje Hufvudtiteln.

(Utlåtande N:o 27).

2:o. Sedan Kongl. Maj:t hos Riksdagen äskat, att ett till 457,950 R:dr nedsatt belopp, fördeladt uti de särskilda anslag, som det den nådiga Propositionen bilagda Statsråds-protokoll öfver Utrikes-departements-ärenden öförmålde, måtte af Riksdagen varda anvisadt att under instundande statsregleringsperiod på samma vilkor, som nu äro stadgade, till *Utrikes-departementet* utgå, hade Utskottet uti *mom. a.* tillstyrkt, att denna Kongl. Maj:ts nådiga framställning måtte på det sätt bifallas, att, med bibehållande af hittills utgående anslag till Utrikes Ministern och Departementets Expedition, anslaget till Ministerstaten, i enlighet med den på en Utlåtandet bilagd tabell Litt. B. grundade beräkning, bestämdes till 306,200 R:dr, och det till extra utgifter till 56,500 R:dr, samt att derjemte till öfvergående utgifter ansloges för år 1869 ett belopp af 45,750 R:dr, äfvensom att Riksdagen måtte medgifva framtida tillämpning af de vilkor, som för anslagens användande nu äro bestämda.

Utskottets tillstyrkande är af Andra Kammaren bifallet; hvaremot Första Kammaren, med afslag å Utskottets gjorda hemställan, i hvad den skiljde sig från Kongl. Maj:ts nådiga framställning i ämnet, bifallit samma framställning.

I följd häraf får Utskottet, då någon sammanjemkning af de olika meningarne funnits icke kunna ega rum, för frågans afgörande genom omröstning inom Kamrarna, föreslå följande voteringsproposition:

»Den som vill, att Riksdagen, i enlighet med hvad Kongl. Maj:t föreslagit, anvisar, att under instundande statsregleringsperiod på samma vilkor, som nu äro stadgade, till Utrikes-departementet utgå, ett till 457,950 R:dr nedsatt belopp, fördeladt uti nedannämnda särskilda anslag, nemligen:

till Departements-chefen	R:dr	24,000: —
» Departementets Expedition	»	25,500: —

till Ministerstaten	R:dr 320,750: —
» expenser och extra utgifter	» 70,000: —
samt såsom extra anslag till öfvergående utgifter	» 17,700: —

röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, med bibehållande af hittills utgående anslag till Utrikes Ministern och Departementets Expedition, bestämt anslaget till Ministerstaten, i enlighet med den på en Stats-Utskottets Utlåtande N:o 27 bifogad tabell, Litt. B., grundade beräkning, till 306,200 R:dr, och det till extra utgifter till 56,500 R:dr, samt derjemte till öfvergående utgifter anslagit för år 1869 ett belopp af 45,750 R:dr, äfvensom medgifvit framtida tillämpning af de vilkor, som för anslagens användande nu äro bestämda.»

Fjerde Hufvudtiteln.

(Utlåtande N:o 28).

3:o. Utskottets i 12:te punkten, mom. a gjorda hemställan, att Riksdagen måtte till uppförande af en *laboratoriibygnad* anvisa ett extra anslag af 22,800 R:dr, att under år 1869 utgå, är bifallen af Första Kammaren; men af Andra Kammaren afslagen; och bör således denna fråga afgöras genom votering, för hvilket ändamål Utskottet föreslår följande voteringsproposition:

«Den som vill, att Riksdagen, i enlighet med hvad Kongl. Maj:t äskat, anvisar, till uppförande en *laboratoriibygnad*, ett extra anslag af 22,800 R:dr, att under år 1869 utgå, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen icke funnit skäl att bifalla Kongl. Maj:ts uti ifrågavarande hänseende gjorda nådiga framställning.»

4:o. I anledning af Kongl. Maj:ts nådiga framställning att för *befästningsarbeten vid Carlsborg samt i Stockholms och Carlskrona skärgårdar* måtte för år 1869 anvisas ett extra anslag af 231,400 R:dr, att af Kongl. Maj:t, efter pröfning af dithörande frågor, för ändamålet disponeras, af hvilket anslag, enligt det den nådiga Propositionen bilagda Statsråds-protokoll öfver Landtförsvars-ärenden, beräknats:

för fortsättande af Carlsborgs fästningsbyggnad	R:dr 66,000: —
» skansen vid Oxdjupet eller Fredriksborgs sund	» 87,400: —

- för skansen vid Hästholmen R:dr 54,000: —
 » försänkningen derstädes » 24,000: —
 hade Utskottet uti 13:de punkten tillstyrkt,
 a) att Riksdagen måtte till fortsättande af Carlsborgs fästningsbyggnad anvisa för år 1869 ett extra anslag af 66,000 R:dr;
 b) att till fortsättande af skansbyggnaden vid Oxdjupet måtte för år 1869 beviljas ett extra anslag af 87,400 R:dr;
 c) att de för skansen vid Hästholmen och försänkningen derstäde äskade belopp icke måtte af Riksdagen beviljas; och
 d) att Kongl. Maj:ts nådiga förslag, det de för år 1869 till befästningsarbeten beviljade medel skulle utan fördelning ställas till Kongl. Maj:ts disposition, icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Med afslag å Utskottets förslag, för så vidt detsamma skiljde sig från Kongl. Maj:ts nådiga framställning i ämnet, biföll Första Kammaren samma framställning.

Andra Kammaren åter har, dels, med afslag å Utskottets hemställan under litt. a., för Carlsborgs fästningsbyggnads-arbeten beviljat ett anslag å 20,000 R:dr samt derjemte beslutat att genom underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t, efter pröfning af de utaf befästnings-komitéen framlagda planer, behagade, rörande ytterligare fortsättningen af dessa arbeten under nästa år, vid nästkommande riksdag afgifva förslag så tidigt, att Riksdagen må kunna då anvisa hvad som för ändamålet må finnas nödigt, dels bifallit de hemställanden, hvilka blifvit gjorda under litt. b., c. och d.

Då Kamrarne således hvar för sig, för befästnings-arbetena under år 1869, anvisat olika anslagsbelopp samt när de fattade besluten jemväl i öfrigt i så väsendtlig mån skilja sig från hvarandra så väl beträffande ändamålen, hvarför summorna beviljats, som ock i afseende å den form, hvarunder anslagen skulle utgå, att någon sammanjemkning af samma beslut icke funnits möjlig, får Utskottet, för frågans afgörande genom omröstning, föreslå följande voteringsproposition:

»Den som vill, att Riksdagen, i enlighet med hvad Kongl. Maj:t föreslagit, anvisar för år 1869 till befästnings-arbeten vid Carlsborg samt i Stockholms och Carlskrona skärgårdar ett anslag af 231,400 R:dr, att af Kongl. Maj:t efter pröfning af hithörande frågor, för ändamålet disponeras, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beslutat

- a) att för Carlsborgs fästningsbyggnads-arbeten anvisa för år 1869 ett extra anslag af 20,000 R:dr, samt att genom underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t, efter pröfning af de utaf befästnings-komitéen

nings-komitén framlagda planer, behagade, rörande ytterligare fortsättningen af dessa arbeten under nästa år, vid nästkommande Riksdag afgifva förslag så tidigt, att Riksdagen må kunna då anvisa hvad som för ändamålet må finnas nödigt;

- b) att till fortsättande af skansbyggnaden vid Oxdjupet för år 1869 bevilja ett extra anslag af 87,400 R:dr;
- c) att icke bevilja de för skansen vid Hästholmen och försänkningen derstädes äskade belopp, samt
- d) att till Kongl. Maj:ts nådiga förslag, det de för år 1869 till befästningsarbeten beviljade medel skulle utan fördelning ställas till Kongl. Maj:ts disposition, icke lemna bifall.»

5:o. Utskottet hade i 16:de punkten tillstyrkt, att det af Kongl. Maj:t till fortsättande af *Topografiska korpens* arbeten i och för fullbordande af dess karteverk för år 1869 äskade anslag af 75,000 R:dr måtte för nämnda år på extra stat anvisas. Detta tillstyrkande är af Första Kammaren godkänt; hvaremot anslaget blifvit af Andra Kammaren anvisadt att utgå med 60,000 R:dr. Då således omröstning äfven i denna fråga lärer böra anställas, föreslår Utskottet i detta hänseende följande voteringsproposition:

»Den som vill, att Riksdagen för år 1869 anvisar ett extra anslag af 75,000 R:dr till fortsättande af *Topografiska korpens* arbeten i och för fullbordande af dess karteverk, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen till fortsättande af *Topografiska korpens* arbeten i och för fullbordande af dess karteverk anvisat ett extra anslag af 60,000 R:dr.»

Femte Hufvudtiteln.

(Utlåtande N:o 29.)

6:o. Uti 8:de punkten hade Utskottet tillstyrkt, att för år 1869 måtte anvisas följande tvänne *creditiv*, nemligen:

för fortsatt tillämpning under år 1869 af den vid 1859 och 1860 årens riksdag uppgjorda och då godkända staten för pensioneringen af sjöförsvarets embets- och tjenstemän samt betjente	R:dr 72,000: —
och till upprätthållande af den gemenskapen vid sjöförsvaret	
föruddade förbättrade pensionering	» 40,000: —
	tillhoppa R:dr 112,000: —

eller enahanda belopp, som för berörda ändamål äro för innevarande år anvisade, med rättighet för Direktionen öfver Amiralitets-krigsmanskassan, att å berörda kreditiv under loppet af år 1869 lyfta hvad för omförmälda behof blefve erforderligt, sedan styrkt blifvit, i hvad mån de för innevarande år beviljade enahanda kreditiv för pensioneringen åtgått, dock att hvad under sistnämnda år icke för ändamålet erfordrats måtte för 1869 års pensionering i mån af behof användas; äfvensom att till förstberörda pensionering jemväl måtte användas de besparingar, som möjligen kunde uppstå på det å Femte Hufvudtiteln upptagna anslag till Flottans gamla Reserv-stat. Detta tillstyrkande är bifallet af Andra Kammaren oförändradt och af Första Kammaren med den förändring, att orden »i mån af behof» infördes efter orden »under loppet af år 1869.»

För sammanjemkning af de sålunda skiljaktiga meningarne får Utskottet föreslå,

att Riksdagen måtte medgifva, att föreskriften angående kreditivens lyftning må erhålla följande lydelse: med rättighet för Direktionen öfver Amiralitets-krigsmanskassan att å berörda kreditiv under loppet af år 1869 i mån af behof lyfta hvad för pensioneringens uppehållande blifver erforderligt, sedan styrkt blifvit, i hvad mån de för innevarande år beviljade enahanda kreditiv för pensioneringen åtgått, dock att hvad under sistnämnda år icke för ändamålet erfordrats må för 1869 års pensionering användas.

Sjette Hufvudtiteln.

(Utlåtande N:o 30.)

7:o. I öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts nådiga framställning i ämnet hade Utskottet i 23:dje punkten mom. c. tillstyrkt, att Riksdagen måtte för år 1869 anvisa till *arfvoden för ingenjör-elevens undervisande vid krigshögskolan* 3,000 R:dr. Detta förslag har blifvit godkänt af Andra Kammaren utan förändring, men af Första Kammaren med uteslutande af de uti ifrågavarande moment förekommande orden »vid krigshögskolan.» Då dessa skiljaktiga beslut icke lära kunna sammanjemkas, får Utskottet för frågans afgörande genom omröstning föreslå följande proposition:

»Den som vill, att Riksdagen för år 1869 anvisar till arfvoden för ingenjör-elevens undervisande vid krigshögskolan 3,000 R:dr, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beslutat att för år 1869 anvisa till arfvoden för ingenjör-elevers undervisande 3,000 R:dr.

Sjunde Hufvudtiteln.

(Utlåtande N:o 31.)

8:o. Uti 10:de punkten hade Utskottet på anförda skäl afstyrkt Herr E. V. Almqvists motion (N:o 24) derom, att Riksdagen måtte besluta,

att till Kongl. Maj:t aflåta underdånig skrivelse med anhållan, att Kongl. Maj:t behagade utse en komité af lämpligt antal erfarne, sakkunnige och ojäfvige män med uppdrag till desse att, efter inhemtad noggrann kännedom om de Norrländska skogsförhållandena i allmänhet, samt om dem, hvilka angå Kongl. Maj:ts och Kronans samt öfriga under allmän vård och uppsigt i de norra provinserna varande skogarne i synnerhet, och efter noggsamt öfvervägande af alla de omständigheter, rätts- och lokalförhållanden m. m., som på skogshushållningen och deraf beroende industriell verksamhet i dessa provinser kunna hafva inflytande, upprätta och om möjligt före nästa lagtima riksdag till Kongl. Maj:t afgifva ej mindre underdånigt fullständigt utlåtande öfver dessa och dermed i omedelbart sammanhang stående frågor, än ock förslag såväl till lämpliga lagbestämmelser som till behöfliga författnings-stadganden för åstadkommande af en förbättrad och efter tidsförhållandena samt på vetenskapliga grunder ordnad skogshushållning i de Norrländska provinserna, hufvudsakligast beträffande de under allmän vård stående, men ock i lämpliga fall vidkommande de enskildes dervarande skogar; börande derjemte särskildt utlåtande meddelas på hvad sätt, efter komiterades förmenande, Kongl. Maj:t och Kronan måtte kunna beredas all den inkomst, som af dess ifrågavarande skogar skäligen kunde förväntas;

att derjemte i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t, efter inhemtande af komiterades utlåtanden och förslag, behagade taga i nådigt öfvervägande, huruvida och på hvad sätt desamma kunde till någon Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda, för befrämjande af en ordnad och förbättrad skogshushållning i Norrland;

samt att till Kongl. Maj:ts disposition ställa behöfliga medel för bestridande af de kostnader, hvilka kunde komma att, med anledning af Riksdagens ofvan ifrågasatta underdåniga framställning, uppstå.

Hvad Utskottet sålunda hemställt är endast af Andra Kammaren godkänt, hvaremot Första Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit den i ämnet väckta motionen, endast med den ändring, att i stället för de i slutet förekommande orden: »behöfliga medel» infördes orden: »ett förslagsanslag af 5,000 R:dr.» Till följd häraf och då Första Kammarens beslut otvifvelaktigt afser att anslaget skulle på extra stat uppföras, får Utskottet, för frågans afgörande genom omröstning, föreslå följande proposition:

»Den som vill, att Riksdagen beslutar,

att till Kongl. Maj:t aflåta underdånig skrifvelse med anhållan, att Kongl. Maj:t behagade utse en komité af lämpligt antal erfarne, sakkunnige och ojäfvige män med uppdrag till desse att, efter inhemtad noggrann kännedom om de Norrländska skogsförhållandena i allmänhet, samt om dem, hvilka angå Kongl. Maj:ts och Kronans samt öfriga under allmän vård och uppsigt i de norra provinserna varande skogarne i synnerhet, och efter nogsamt öfvervägande af alla de omständigheter, rätts- och lokalförhållanden m. m., som på skogshushållningen och deraf beroende industriell verksamhet i dessa provinser kunna hafva inflytande, upprätta och om möjligt före nästa lagtima riksdag till Kongl. Maj:t afgifva ej mindre underdånigt fullständigt utlåtande öfver dessa och dermed i omedelbart sammanhang stående frågor, än ock förslag såväl till lämpliga lagbestämmelser som till behöfliga författningsstadganden för åstadkommande af en förbättrad och efter tidsförhållandena samt på vetenskapliga grunder ordnad skogshushållning i de Norrländska provinserna, hufvudsakligast beträffande de under allmän vård stående, men ock i lämpliga fall vidkommande de enskildes dervarande skogar; börande derjemte särskildt utlåtande meddelas på hvad sätt, efter komiterades förmenande, Kongl. Maj:t och Kronan må kunna beredas all den inkomst, som af dess ifrågavarande skogar skäligen må kunna förväntas;

att derjemte i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t, efter inhemtande af komiterades utlåtanden och förslag, behagade taga i nådigt öfvervägande, huruvida och på hvad sätt desamma kunna till någon Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda, för befämjande af en ordnad och förbättrad skogshushållning i Norrland;

samt att till Kongl. Maj:ts disposition ställa på extra stat ett förslagsanslag af 5,000 R:dr för bestridande af de kostnader, hvilka kunna komma att, med anledning af Riksdagens ifrågavarande underdåniga framställning, uppstå; röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beslutat, att Herr Almqvists förevarande motion icke må till någon åtgärd föranleda.»

9:o. Afstyrkande åtskilliga inom Andra Kammaren väckta motioner om indragning eller nedsättning till beloppet af det för *Kongl. Theatern* å ordinarie stat uppförda anslag, 75,000 R:dr, hade Utskottet i 15:de punkten hemställt, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta tillse, huruvida icke åtgärder kunde vidtagas, hvarigenom theaterns utgifter kunde bringas i öfverensstämmelse med de påräkneliga inkomsterna, utan att de estetiska intressen, denna konstanstalt hade att bevaka, blefve förbisedda. Denna Utskottets hemställan bifölls af Första Kammaren med följande förändrade lydelse »att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta vidtaga åtgär-

der, hvarigenom theaterns utgifter må bringas i öfverensstämmelse med de påräkneliga inkomsterna, med iakttagande af att de esthetiska och fosterländska intressen, denna konstanstalt har att bevaka, icke varda förbisedda.« Andra Kammaren åter nedsatte det för Kongl. Theatern anvisade anslag till 60,000 R:dr och beslöt, att frågan om en underdånig skrifvelses aflåtande i ämnet skulle hafva förfallit. Jemlikt 63 § Riksdags-ordningen och då någon sammanjemkning icke synes kunna ega rum, har således frågan om aflåtande af en underdånig skrifvelse i den af Första Kammaren angifna syftning förfallit, hvaremot, i fråga om beloppet af det för Kongl. Theatern uppförda anslag, omröstning torde böra anställas enligt följande voteringsproposition:

»Den som vill, att det för Kongl. Theatern uppförda anslag, 75,000 R:dr, till oförändradt belopp bibehålles, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen till 60,000 R:dr nedsatt det för Kongl. Theatern anvisade anslag.»

10:o. Sedan Kongl. Maj:t föreslagit att såsom extra anslag för år 1869 måtte anvisas till arfvoden åt *Jordeboks-kontorets tjänstemän* ett belopp af 24,700 R:dr, hade Utskottet i *17:de punkten* hemställt, att Riksdagen för fullbordande under år 1869 af *Jordeboks-kontorets* arbeten med granskning af ränteförvandlings-uträkningarne måtte på extra stat anvisa det af Kongl. Maj:t för *Jordeboks-kontoret* äskade anslagsbelopp, 24,700 R:dr. Hvad Utskottet sålunda hemställt bifölls af Andra Kammaren, hvaremot Första Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, för så vidt densamma skiljde sig från Kongl. Maj:ts nådiga framställning i ämnet, biföll samma framställning. Vid sådant förhållande får Utskottet, för frågans afgörande genom omröstning, föreslå följande voteringsproposition:

»Den som vill, att såsom extra anslag för år 1869 anvisas till arfvoden åt *Jordeboks-kontorets tjänstemän* ett belopp af 24,700 R:dr, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen för fullbordande under år 1869 af *Jordeboks-kontorets* arbeten med granskning af ränteförvandlings-uträkningarne på extra stat anvisat det af Kongl. Maj:t för *Jordeboks-kontoret* äskade anslagsbelopp, 24,700 R:dr.«

11:o. Utskottets i *20:de punkten* gjorda hemställan, att det af Kongl. Maj:t äskade anslag, 14,000 R:dr, till inköp af en tomt i *Wisby* för utvidgning af *Landshöfdinge-residenset* derstädes, icke måtte af Riksdagen beviljas, är af Andra Kam-

maren bifallen, hvaremot samma punkt blifvit af Första Kammaren till Utskottet återförvisad.

Utaf Utskottet numera tillhandakomna officiela uppgifter inhemtas, att den till inköp föreslagna egendomen är af 1866 års taxeringskomité uppskattad till ett värde af 17,200 R:dr, samt att egendomens åbyggnad är i städernas allmänna Brandstods-bolag försäkrad för en summa af 16,500 R:dr; hvarförutan under diskussionen inom Kamrarne blifvit upplyst, att orsaken hvarföre egendomen nu kunde inköpas till betydligt lägre pris än förut därför begärts, vore den, att densamma numera egdes af sterbhusdelegare, hvilka önskade afyttra densamma, äfvensom att kostnaderna för den erforderliga nya inredningen af denna lokal vore jemförelsevis så ringa, att de kunde bestridas af det anslag, som för byggnaders underhåll i landsorten funnes på Sjunde Hufvudtiteln anvisadt, utan att därför särskildt anslag från Riksdagen behöfde ifrågasättas. Jemte anförande af hvad sålunda, efter ärendets föregående pröfning hos Stats-Utskottet, förekommit, får Utskottet, då Andra Kammaren godkänt Utskottets förslag, nu endast hemställa,

att Första Kammaren måtte i ämnet fatta beslut.

Åttonde Hufvudtiteln.

(Utlåtande N:o 32.)

12:o. Med anledning af nedannämnda inom Andra Kammaren väckta motioner, rörande *dispositionen af personliga skyddsafgiften samt folkskoleväsendets ordnande*, hade Utskottet i 19:de punkten hemställt: 1:o att Herr Nils Nilssons motion (N:o 82) måtte lemnas utan afseende; 2:o att Herr Otterströms under mom. a), b), c) och d) i motionen N:o 29 intagna yrkanden icke måtte till någon åtgärd föranleda, samt 3:o att äfven Herr Rundbäcks motion (N:o 230) måtte lemnas utan afseende; hvarjemte Utskottet med anledning af mom. e) i Herr Otterströms motion tillika hemställt, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes, med ändring af 1 § i nu gällande Folkskolestadga, låta i samma stadga inflyta sådana bestämmelser, hvarigenom hvarje församling tillförbundes att underhålla ett med hänsyn till såväl folkmängd som areal bestämdt antal, med examinerade lärare försedda folkskolor. I Första Kammaren bifölls Utskottets första hemställan, men dess sednare tillstyrkande afslogs.

Då Första Kammaren således för sin del redan beslutat att någon ändring i Folkskolestadgan för närvarande icke bör ifrågasättas samt någon vidare utredning i ämnet nu icke kan af Utskottet åstadkommas, föranlåtes Utskottet endast hemställa,

att Andra Kammaren måtte i ämnet fatta beslut.

13:o. Uti 31:sta punkten hade Utskottet afstyrkt Riksdagens bifall till Kongl. Maj:ts nådiga framställning om beviljande af ett extra anslag af 10,000

R:dr, att användas till *föranstaltande i hufvudstaden af vetenskapliqa föredrag*. Andra Kammaren godkände Utskottets framställning i denna punkt, hvaremot Första Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, för sin del beslutat: »att Riksdagen må, för hållande i Stockholm af offentliga föredrag i sådana ämnen, som företrädesvis tillhöra allmän bildning, ställa till Kongl. Maj:ts disposition ett belopp af 5,000 R:dr R:mt.»

Då det af Första Kammaren beviljade anslag otvifvelaktigt är afsedt att, på sätt Kongl. Maj:t begärt, på extra stat för år 1869 uppföras, föreslår Utskottet, för frågans afgörande genom omröstning, följande proposition:

»Den som vill, att Riksdagen må, för hållande uti Stockholm af offentliga föredrag i sådana ämnen, som företrädesvis tillhöra allmän bildning, ställa till Kongl. Maj:ts disposition för år 1869 ett extra anslag af 5,000 R:dr R:mt, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen ansett sig icke böra för ifrågavarande ändamål bevilja något anslag.»

Nionde Hufvudtiteln.

(Utlåtande N:o 33.)

14:o. Uti 23:dje punkten hade Utskottet hemställt, att Riksdagen måtte på Allmänna Indragningsstaten uppföra såsom årlig pension åt Intendenten vid Telegrafstyrelsens kameral-afdelning, Liniechefen för de optiska telegraferna i Stockholms skärgård, Öfverstelöjtnanten *Isak Fredrik von Heland* ett belopp af 2,770 R:dr, att utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder han från sina befattningar vid Telegrafverket erhöle afsked; och är denna Utskottets hemställan af Första Kammaren godkänd, men af Andra Kammaren afslagen, i följd hvaraf, för frågans afgörande genom omröstning, Utskottet får föreslå följande voteringsproposition:

»Den som vill, att Riksdagen på Allmänna Indragningsstaten uppför såsom årlig pension åt Intendenten vid Telegrafstyrelsens kameral-afdelning, Liniechefen för de optiska telegraferna i Stockholms skärgård, Öfverstelöjtnanten *Isak Fredrik von Heland* ett belopp af 2,770 R:dr, att utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder han från sina befattningar vid Telegrafverket erhåller afsked, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen funnit sig icke böra omförmälda pension bevilja.»

15:o. 24:de punkten, deruti Utskottet tillstyrkt bifall till Kongl. Maj:ts nådiga framställning om pension af 600 R:dr åt f. d. Landshöfdingen G. A. Montgomerys enka, *Hedvig Elisabeth Montgomery*, född *Wallmark*, är af Första Kammaren godkänd, men af Andra Kammaren afslagen; hvadan och då frågan måste genom omröstning afgöras, Utskottet för denna omröstning föreslår följande voteringsproposition:

»Den som vill, att Riksdagen å Allmänna Indragningsstaten uppför ett belopp af 600 R:dr, att såsom pension af f. d. Landshöfdingen Montgomerys enka, *Hedvig Elisabeth Montgomery*, född *Wallmark*, årligen, så länge hon i enkostånd sig befinner, uppbäras, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kongl. Maj:ts nådiga framställning om pension för bemälda enka icke blifvit bifallen.»

16:o. Utskottets i 25:te punkten gjorda hemställan, att Riksdagen icke måtte bevilja den af Kongl. Maj:t föreslagna pension af 400 R:dr årligen åt Sekreteraren vid Statistiska Centralbyrån F. E. Fähræi efterlemnade enka, *Carolina Mathilda Fähræus*, född *Nytzell*, är bifallen af Andra Kammaren, hvaremot Första Kammaren, med afslag å berörda hemställan, bifallit Kongl. Maj:ts nådiga framställning. Vid sådant förhållande får Utskottet för den omröstning, som i anledning häraf bör anställas, afgifva följande förslag till voteringsproposition:

»Den som vill, att Riksdagen beviljar den af Kongl. Maj:t åskade årliga pension af 400 R:dr åt Sekreteraren vid Statistiska Centralbyrån F. E. Fähræi efterlemnade enka, *Carolina Mathilda Fähræus*, född *Nytzell*, att utgå så länge hon lefver ogift, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen icke funnit skäl att den för bemälda enka föreslagna pension bevilja.»

17:o. Uti 26:te och 27:de punkterna hade Utskottet hemställt, att väckta motioner dels om pension åt Machin-ingenjören, Friherre G. A. H. von Dübens enka, *Hedvig Adamina Eugenia von Düben*, född *von Vegesach*, till belopp af 400 R:dr att årligen utgå, så länge hon lefde ogift, dels ock om pension åt Kammarrättsrådet C. Printzenskölds enka, *Beata Christina Printzensköld*, född *Lagerberg*, att med 500 R:dr under hennes återstående lifstid årligen utgå, icke måtte af Riksdagen bifallas.

gen bifallas. Andra Kammaren har bifallit dessa hemställanden; hvaremot Första Kammaren afslagit desamma och bifallit de i dessa punkter omförmälda motioner. Äfven dessa frågor måste således genom omröstning afgöras, och får Utskottet i sådant hänseende föreslå följande voteringspropositioner:

a) »Den som vill, att Riksdagen åt affidne Machin-ingeniören, Friherre G. A. H. von Dübens enka, Hedvig Adamina Eugenia von Düben, född von Vege-sach, anslår en pension af 400 R:dr, att årligen utgå, så länge hon lefver ogift, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen icke funnit skäl att den för bemälda enka föreslagna pension bevilja.»

b) »Den som vill, att Riksdagen tilldelar Kammarrättsrådet C. Printzenskölds enka, Beata Christina Printzensköld, född Lagerberg, under hennes återstående lifstid en årlig pension af 500 R:dr, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen funnit sig icke böra omförmälda pensionsbelopp bevilja.»

18:o. Slutligen hade Utskottet i 31:sta punkten hemställt, att Riksdagen måtte bevilja Professoren Carl Gustaf Qvarnströms enka, *Carolina Qvarnström*, född *Tivander*, en årlig pension af 600 R:dr att utgå från och med innevarande års början och så länge hon i enkostånd sig befunne. Denna hemställan är af Andra Kam-maren oförändrad godkänd; hvaremot Första Kammaren bifallit densamma med den förändring, att det tillstyrkta pensionsbeloppet nedsattes till 400 R:dr.

För frågans afgörande genom omröstning får Utskottet föreslå följande voteringsproposition:

»Den som vill, att Riksdagen beviljar Professoren C. G. Qvarnströms enka, *Carolina Qvarnström*, född *Tivander*, en pension af 600 R:dr årligen, att utgå från och med innevarande års början och så länge hon i enkostånd sig befinner, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beviljat bemälda enka en pension af 400 R:dr årligen, att utgå från och med innevarande års början och så länge hon i enköstand sig befinner.»

19:o. Öfriga af Utskottet under Riks-statens särskilda Hufvudtitlar behandlade frågor äro antingen genom Kamrarnes sammanstämmade beslut slutligen afgjorda, eller hafva, i anseende till skiljaktiga beslut mellan Kamrarne, enligt 63 § Riksdags-ordningen, förfallit.

Stockholm den 23 Mars 1868.

På Utskottets vägnar:

Arv. Fr:son Posse.

Reservation:

vid 4:de punkten (innefattande förslag till voteringsproposition i fråga om anslag för befästningsarbeten) utaf Grefve af *Ugglas*, som ansåg, att Utskottet så väl bort som kunnat framlägga förslag till sammanjemkning af Kamrarnes skiljaktiga meningar.
